

8.2.2023

Hyvinvointialuelouden ja -hallinnon neuvottelukunta 2/2023

Aika ke 8.2.2023 klo 9.00–13.00

Paikka Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM), kh Auditorio, Eteläesplanadi 4, 00130 Helsinki
Teams-etäyhteys

Osallistujat

Puheenjohtaja

Sirpa Paatero, kuntaministeri, valtiovarainministeriö

Varapuheenjohtaja

Juha Majanen, valtiosihteeri kansliapäällikkönä, valtiovarainministeriö
(puheenjohtajana klo 11.40 lähtien)

Jäsenet

Susanna Huovinen, alivaltiosihteeri, valtiovarainministeriö

Valtteri Aaltonen, valtiosihteeri, valtiovarainministeriö

Minna-Marja Jokinen, hallitusneuvos, yksikön päällikkö, valtiovarainministeriö

Tanja Rantanen, budjettineuvos, yksikön päällikkö, valtiovarainministeriö

Eeva-Riitta Pirhonen, ylijohtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jaana Määttä, erityisasiantuntija, sisäministeriö

Kari Hakari, osastopäällikkö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Outi Ryyppö, kehitysjohtaja, työ- ja elinkeinoministeriö

Anneli Kiljunen, aluehallituksen puheenjohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Tero Järvinen, hyvinvointialuejohtaja, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Sami Sipilä, konsernipalvelujen toimialajohtaja, Etelä-Savon hyvinvointialue

Tomas Määttä, hallintolakimies, Itä-Uusimaan hyvinvointialue

Jukka Lindberg, hyvinvointialuejohtaja, Kainuun hyvinvointialue

Eija Immonen, talousjohtaja, Kainuun hyvinvointialue

Olli Naukkarinen, hyvinvointialuejohtaja, Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Helinä Saarela, talousjohtaja, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

Maria Kaisa Aula, aluehallituksen puheenjohtaja, Keski-Suomen hyvinvointialue

Harri Hagman, hyvinvointialuejohtaja vt., Kymenlaakson hyvinvointialue

Tapani Melaluoto, aluehallituksen puheenjohtaja, Lapin hyvinvointialue

Markus Syrjänen, konsernipalvelujen johtaja, Länsi-Uusimaan hyvinvointialue

Jukka Alasentie, konsernipalvelujen johtaja, Pirkanmaan hyvinvointialue

Linda Jakobsson-Pada, hallintojohtaja, Pohjanmaan hyvinvointialue

Ismo Rouvinen, talousjohtaja, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Anu Vuorinen, strategia- ja talousjohtaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Kari Janhonen, talousjohtaja, Pohjois-Savon hyvinvointialue

Antti Niemi, talousjohtaja, Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Jyrki Vatanen, talousjohtaja, Satakunnan hyvinvointialue
Mikko Hokkanen, konsernipalvelujen johtaja, Vantaa-Keravan hyvinvointialue
Laura Saurama, konsernijohtaja, Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Matti Bergendahl, toimitusjohtaja, HUS-yhtymä
Daniel Sazonov, apulaispormestari, Helsingin kaupunki

Pysyvät asiantuntijat

Ville-Veikko Ahonen, finanssineuvos, muutosjohtaja, valtiovarainministeriö
Jarkko Levasma, ICT-johtaja, valtiovarainministeriö

Sihteeristö

Noora Heinonen, finanssineuvos, valtiovarainministeriö, pääsihteer
Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö, asiantuntijasihteer
Hanna-Maija Perttola, projektiassistentti, valtiovarainministeriö, tekninen sihteer

Erikseen kutsutut

Jani Pitkäniemi, ylijohtaja, osastopäällikkö, valtiovarainministeriö, asiak kohta 4
Jaana Määttä, erityisasiantuntija, sisäministeriö, asiak kohta 4
Seppo Orjasniemi, finanssineuvos, yksikön päällikkö, valtiovarainministeriö, asiak kohta 5
Tanja Rantanen, budjettineuvos, yksikön päällikkö, valtiovarainministeriö, asiak kohta 6
Jenni Jaakkola, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö, asiak kohta 6
Minna Saario, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö, asiak kohta 7
Teemu Luukko, pelastusylitarkastaja, sisäministeriö, asiak kohta 7

Käsiteltävät asiat

1. Kokouksen avaus ja osallistujien vahvistaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista kokouksen esityslistaksi.

3. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

4. Ajankohtaista lainsäädäntö- ja budjettivalmisteluista, hyvinvointialueneuvotteluista ja neuvottelukunnista

Jani Pitkäniemi kertoi ajankohtaisista lainsäädäntö- ja budjettivalmisteluista. Eduskunnan käsiteltävänä ovat esitykset hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamisesta siirtymätasausten muutoksiin, kertakorvauksen kirjaamiseen ja yliopistosairaalalisään liittyen. Kertakorvauksen ennakkomaksusta (150 milj. euroa) on annettu hallituksen esitys 2.2.2023.

Uudet valtionavustukset momentilta 28.89.33. hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen ovat valmistelussa. Tätä tarkentavan valtioneuvoston asetuksen valmistelu on käynnistynyt ja asetukseen liittyvät kuulemistilaisuudet pidetään helmi- ja maaliskuussa. Esitys Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueille erillisestä valtion korvauksesta kahden yhteispäivystyksen ylimääräisiin kustannuksiin on valmistelussa, hallituksen esitys on annettu 3.2.2023. Työryhmä on asetettu valmistelemaan korvauksen myöntämisen perusteita ja menettelyjä. Valtioneuvoston asetus on tekeillä.

Pitkäniemi kertoi hythanek-neuvottelukunnan tulevista kokouksista. Arviolta touko-kesäkuussa tarkastellaan uuden hallituksen ohjelmaa ja talouden reunaehtoja sekä tunnistetaan ne hallitusohjelman lainsäädäntöaloitteet, jotka halutaan myöhemmin käsitellä neuvottelukunnassa.

Kari Hakari kertoi sote-neuvottelukunnan 1.2. pidetystä kokouksesta, jonka käsittelyssä oli 1) hyvinvointialueiden ohjauksen rakentumisen tilannekatsaus, 2) digitalisaation ja tiedonhallinnan jaoston asettaminen sekä 3) asetus hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta. Hakari kertoi myös hyvinvointialueneuvotteluista osana kansallista ohjausta. Hyvinvointialueneuvottelut ovat osa lakisääteistä kansallista ohjausta. Kevään 2023 neuvotteluissa on käsittelyssä 1) hyvinvointialueiden käynnistyminen, 2) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutuminen, 3) pelastustoimen järjestämisvastuun toteutuminen sekä 4) hyvinvointialueiden esitykset tiedonhallintaan, investointeihin ja talouden tasapainoon liittyen. Neuvottelujen lopuksi ministeriöt voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle toimenpidesuosituksia.

Jaana Määttä kertoi pelastustoimen neuvottelukunnan ajankohtaista asioista. Neuvottelukunta kokoontuu lähtökohtaisesti kahdesti vuodessa, jolloin käsitellään palvelutason kehittämistarpeita, kuluneen vuoden arviointia, investointisuunnitelmia sekä muita laajakantoisia asiakokonaisuuksia. Alkuvaiheessa ei ole tarkoitus perustaa jaostoja, tarvetta arvioidaan uudelleen vuoden 2024 ensimmäisessä kokouksessa.

Keskusteltiin tulevista valtionavustuksista ja aluehallitusten vaalikelpoisuudesta, jota selvittää työryhmä alkukesään saakka. Hyvinvointialueneuvotteluihin liittyen esitettiin toive valtion ja alueiden aitoon kumppanuuteen ja nähtiin tarpeelliseksi, että myös alueilta voisi tulla ehdotuksia valtion toiminnan kehittämiseksi. Keskusteltiin myös perusoikeuksien toteutumisen käsittelystä, johon muun muassa STM:n vuotuinen selvitys ja hyvinvointialueneuvottelut tarjoavat työkaluja.

Päätös: Merkittiin asia tiedoksi.

5. Julkisen talouden ennuste (Liite 3)

Seppo Orjasniemi alusti julkisen talouden näkymistä. Uusimman ennusteen perusteella vuodesta 2023 lähtien valtion talouden alijäämä alkaa heiketä ja pysyy mittavana vuoteen 2027 saakka. Valtion velkasuhteen kasvu pysähtyi hetkellisesti viime vuosien aikana, mutta kääntyy jälleen kasvuun vuonna 2023. Korkea velka ja kasvavat velanhoidokustannukset muodostavat riskin julkisen talouden kestävyydelle pidemmälle aikavälillä.

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa alijäämäisinä. Toteutuessaan alijäämä edellyttää kustannusten jälkikäteistarkistusta. Sosiaali- ja terveydenhuollon investointien taso on korkea ja henkilöstökustannukset kasvavat yleistä ansiotasoa nopeammin. Palkkasopimusten arvioidaan heikentävän hyvinvointialueiden rahoitusasemaa merkittävästi.

Keskusteltiin hyvinvointialueindeksin päivittämisen syklistä, tuottavuuden nostamisesta alueilla sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kytkeytyvästä palvelutarpeen vähentämisestä. Todettiin, että on realismia, ettei valtion talous kestä jatkuvia rahoituksen tason korotuksia ja tässä neuvottelukunnassa tulisikin jatkossa käydä keskustelua siitä, mitä priorisoidaan ja miten alueiden taloutta sopeutetaan. Myös tutkimus- ja kehitysrahoituksen roolia sote-menojen kasvun hillinnässä korostettiin.

Päätös: Merkittiin asia tiedoksi.

6. Hyvinvointialuetalous julkisen talouden suunnitelman valmistelussa

Tanja Rantanen alusti julkisen talouden suunnitelman valmistelusta. JTS on hallituksen päätösasiakirja, joka koostuu finanssipolitiikan linjaa, julkisen talouden kokonaisuutta ja julkisen talouden alasektoreita koskevista päätöksistä. Sisältää päätöksen valtiontalouden kehyksistä.

Julkisen talouden suunnitelmassa tulee esittää tarvittavat yksilöidyt toimenpiteet ja niiden arvioitu taloudellinen vaikutus asetettujen rahoitusasematavoitteiden sekä hallituksen muiden finanssipoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. JTS:ssä arvioidaan myös hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyttä. JTS ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta. Vaalivuonna (2023) julkisen talouden suunnitelma tehdään kahteen kertaan, ennen eduskuntavaaleja tehdään ns. tekninen julkisen talouden suunnitelma ja hallituksen muodostamisen jälkeen vuoden 2024 talousarvioesitys ja JTS vuosille 2024-2027. Tekninen JTS julkaistaan 23.3. kuten myös uusi ennuste. Toisen JTS:n tavoiteaikataulu eduskunnalle on lokakuun alkupuolella.

Jenni Jaakkola kertoi kertakorvauksista ja hyvinvointialueiden rahoituslaskelmien päivityksistä vuonna 2023. Vuoden 2023 rahoituksen kertakorvaus maksetaan kahdessa erässä: huhti-toukokuussa 2023 ja tammikuussa 2024. Korvaus kirjataan kokonaisuudessaan vuodelle 2023. Arvioidut kertakorvaukset otetaan huomioon myös lainanottovaltuuksien laskennassa vuodelle 2024. Kevään arviolaskelmat vuoden 2024 rahoituksesta julkaistaan 6.4. mennessä. Seuraava päivitys tehdään syksyllä valtion vuoden 2024 talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnitelman yhteydessä. Lopulliset vuoden 2024 rahoituksen maksatuspäätökset julkaistaan joulukuussa 2023.

Keskusteltiin JTS:ssa tehtävästä arviosta rahoituksen riittävydestä, sekä valtakunnallisesti että alueittain. Miten arvioidaan perusoikeuksien toteutumista? Tietopohjan ja datan ajantasaisuuden todettiin olevan tässä työssä keskiössä, ja etenkin aluekohtaisesti tässä on kehitettävää. Keskusteltiin myös rahoituslaskelmien luotettavuudesta ja todettiin, että syksyllä talousarvioesityksen yhteydessä julkaistavat laskelmat ovat jo kohtuullisen tarkka arvio seuraavan vuoden rahoituksesta, mutta eksaktit luvut saadaan vasta joulukuussa. Alueiden oman talousarviovalmistelun näkökulmasta aikataulu on valitettavasti haasteellinen.

Päätös: Merkittiin asia tiedoksi.

7. Tiedonhallinnan yhteistyö

Jarkko Levasma alusti tiedonhallinnan ohjauksesta, jonka on oltava linjassa valtiovarainministeriön ja valtioneuvoston muun hyvinvointialueisiin liittyvän ohjauksen kanssa. VM:n tehtävänä on tiedonhallintalain mukaan huolehtia julkisen hallinnon tiedonhallintaa sekä tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottamista koskevan yhteistyön järjestämisestä. Keskeisessä roolissa ovat yhteistyöryhmät, joiden osalta ehdotettiin, että VM (julkICT-osasto) valmistelee yhdessä hyvinvointialueiden kanssa alueille tarkoituksenmukaisen osallistumistavan tiedonhallinnon yhteistyörakenteeseen kevään 2023 aikana. Valmistelu tehdään yhteistyössä STM:n ja SM:n kanssa.

Minna Saario alusti tiedonhallinta- ja digitalisaatioasioista osana muuta ohjausta. Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan yhteistyötapoja pyritään karsimaan: keskitytään jatkossa sote-neuvottelukuntaan ja sen digitalisaation ja tiedonhallinnan jaostoon. Muita yhteistyöfoorumeja ja -ryhmiä lopetetaan, keskeisimmät edelleen säilyttäen. Jaoston tavoitteena on, että kansallisesti ja yhteistyöaluetasoisesti suunniteltu tiedonhallinta ja digitalisaatiotoimet tukevat hyvinvointialueille asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja asiakaslähtöistä toiminnan uudistamista.

Teemu Luukko alusti tiedonhallinnasta pelastustoimen näkökulmasta. Pelastustoimen tavoitteena on vaatimukset täyttävä yhteinen tiedonhallinnan kokonaisuus: toiminnan kehittäminen edellyttää yhteistä tietohallinto- ja tiedonhallintakokonaisuutta. Perustana ovat yhteiset ja yhteensopivat ratkaisut: yhteiset tietojärjestelmäpalvelut ja ICT-infra, yhteinen tietopohja, tietoturvallisuus ja varautuminen. Tärkeää on ministeriöiden yhteistyö: soten, pelastustoimen ja toimialariippumattomien palveluiden huomiointi.

Keskusteltiin toiminnan uudistamisen keskeisyydestä ja digitalisaatiosta sen välineenä sekä YTA-aluetasoisesta kehittämisestä. YTA-alueen todettiin olevan monissa tapauksissa luonteva yhteistyöpinta, mutta alueilla on paljon yhteistyötä myös YTA-aluerajojen yli, mikä huomioitava jatkossa.

Päätös: Merkittiin asia tiedoksi.

8. Muut esille tulevat asiat

Todettiin, että hyvinvointialueiden talousjohtajille on tulossa kutsu VM:n tilaisuuteen hyvinvointialueiden talousarvioihin ja talousraportointiin liittyen.

9. Seuraavan kokouksen ajankohta kesän alussa noin viikolla 21 tai 22, aika vahvistetaan erikseen keväällä**10. Kokouksen päättäminen**

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.02.